

Filosofémata (a proto-filosofémata)

Jak se ukazuje (resp. může ukazovat – ovšem mnohem později, až když jsme už náležitě v reflexi rozvinuli filosofický způsob myšlení), jsou kdesi v „základech“ každého skutečného myšlení „nějak“ (tedy zajisté „nepředmětně“) přítomna cosi jako „proto-filosofémata“, nicméně ta zůstávají ještě dlouho potom skryta (a tedy našemu vědomí původně nepřístupna). Nepředmětná přítomnost vůbec neznamená, že tato proto-filosofémata jsou už v nějaké podobě (např. v rozvrhu) vsutku „dána“, že jsou v nějaké (byť od běžnosti odlišné) podobě již uskutečněna a tedy v tomto smyslu „skutečná“, nebo dokonce že jsou v nějakém smyslu „apriorní“, „prapůvodní“ a tedy neproměnně a pro všechny jednoznačně „platná“; to jsou všechno konstrukce a předsudky, na které nesmíme dát, ale jejichž vady musíme po důkladné analýze nahlédnout. Prvotnost či předchůdnost takových proto-filosofémat vůbec nespočívá v jejich „času a místě“ v „minulosti“, nýbrž naopak v jejich „budoucnosti“. Ve chvíli, kdy je takové proto-filosoféma „zpřítomněno“ v myšlenkovém aktu (výkonu) jakožto složka či součást jeho budoucí (tedy „osvojené budoucnosti“), stává se filosofématem, které už lze v náročné reflexi začít „odkrývat“. Toto jeho „odkrývání“ však nelze oddělit (a jen nesnadno odlišit) od jeho ustavování, od jeho konstituce. Proto se leckomu v povrchním pohledu může zdát, že zdrojem filosofémat je naše subjektivita, naše myšlenková aktivita, tedy že jde vlastně o náš výmysl; prokázat mylnost takového zdání lze jen oklikou, např. přes analýzu povahy tázání nebo ještě spíš povahy tzv. „problémů“ (určitého typu). Tak jako „problém“ se nám vyjeví, ba před nás se postaví jako něco, co „máme“, ať chceme nebo nechceme, ba ať to víme nebo nevíme, tak podobně to platí i o proto-filosofématech (a mutatis mutandis, tj. již po našem aktivním myšlenkovém „zásahu“, také o filosofématech). – Možná by bylo dobré v tom vidět jistý poukaz k tomu, jak máme chápat „logos“ té či oné události, ba té či oné situace atd.

(Písek, 101101-1.)